

20. Офіційний веб-сайт Державного архіву Чернігівської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cn.archives.gov.ua/>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 12.03.2016.

21. Юдіна Л.М. Використання інформаційних ресурсів Національного архівного фонду України: науково-методичні засади, напрями та форми (1993 – 2004 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.10 – документознавство, архівознавство / Юдіна Л. М.; Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства. – К., 2005. – 17 с.

References

1. Arkhivy u tsyfrach, faktach [Online]. Available from: <http://www.archives.gov.ua/Archives/Arhivy-Ukr.php>. [Accessed: 14 March 2016].
2. BORIAK, G. V. (1995) *Natsionalna arkhivna spadshchyna Ukrainy ta Derzhavnyi reestr "Arkhografichna ukrainika": arkhivni dokumentalni resursy ta naukovo-informatsiini systemy*. Kyiv: [s. n.].
3. BORYAK, G. V. (2013) Do pytannia pro stan i perspektivy rozvytku merezhevykh informatsiynykh resursiv sociogumanitarnykh nauk. In: *Spetsialni istorichni dystsypliny: pytannia teorii ta metody*. Vol. 21: Elektronni informatsiini resursy. Kyiv: Instytut istorii Ukrainy, pp. 9-25.
4. BORYAK, G. V. (2002) Elektronni arkhivni publikatsii v Interneti: problemy reprezentatsii informatsiynykh resursiv. *Arkhivy Ukrainy*. 4-6, 141-169.
5. *Zagalna deklaratsia prav liudyny* (1998). Kyiv: LOGOS.
6. Vytyag zi zvituu za 2012 rik "Pidsumky diyalnosti u 2012 rotsi ta priorityty na 2013 rik". *Arkhivy Ukrainy: Ofitsiyni web-portal Derzhavnoi arkhivnoi sluzhby Ukrainy* [Online]. Available from: http://www.archives.gov.ua/Rozse_kr_mat/#4. [Accessed: 14 March 2016].
7. Vytyag zi zvituu za 2015 rik "Pidsumky diyalnosti u 2015 rotsi ta priorityty na 2016 rik". *Arkhivy Ukrainy: Ofitsiyni web-portal Derzhavnoi arkhivnoi sluzhby Ukrainy* [Online]. Available from: http://www.archives.gov.ua/Archives/Zvit_2015.pdf. [Accessed: 14 March 2016].
8. KYSELOVA, A. A. (2005) *Arkhivni resursy Ukrainy v globalnyi informatsiyni mrezhi: vydy, dostup, perspektivy*. Abstract of unpublished thesis (PhD of Historical Sciences), Ukrainskyi naukovo-doslidnyi instytut arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva, Kyiv.

9. KYSELOVA, A. (2004) Vidkryti informatsiini resursy arkhivnogo portalu Ukrainy: struktura, napovnennia, monitoryng. In: *Studii z arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva*. Vol. 11, 58-70.

10. KYSELOVA, A. (2004) Ukrainski arkhivni resursy v Interneti. In: *Rukopysna spadshchyna Ukrainy: Arkheografichni doslidzhennia unikalnykh arkhivnykh ta biblioteknykh fondiv*. 9, 238-247.

11. MATIASH, I. (2005) Organizatsiia arkhivnoi spravy v Ukraini. *Studii z dokumentoznavstva ta arkhivoznavstva*. Vol. 13, pp. 10-26.

12. MATIASH, I. B. (2007) Arkhivna ta rukopysna ukrainika yak skladova Natsionalnogo arkhivnogo fondu: zmist ta obsyagy poniattia. *Sumskyi istoryko-arkhivnyi zhurnal*. II–III, 16-28.

13. MENKIVSKA, N. S. (2009) Informatsiina diialnist derzhavnykh arkhiviv: sutnist ta vyznachennia ponyat. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologiya*. 3, 51-55.

14. NOVOKHATSKYI, K. (2008) Organizatsiia dostupu do dokumentiv Natsionalnogo arkhivnogo fondu Ukrainy ta vykorystannia arkhivnoi informatsii. *Arkhivy Ukrainy*. 3-4, 75-83.

15. Ofitsiyni web-portal Derzhavnoi arkhivnoi sluzhby Ukrainy [Online]. Available from: <http://www.archives.gov.ua/>. [Accessed: 14 March 2016].

16. KHRYSTOVA, N. M. (ed.) (2013) *Pravyla roboty arkhivnykh ustanov Ukrainy*. Kyiv: [s. n.].

17. Ofitsiyni web-sait Derzhavnogo arkhivu Mykolaivskoi oblasti [Online]. Available from: <http://mk.archives.gov.ua/>. [Accessed: 12 March 2016].

18. Ofitsiyni web-sait Derzhavnogo arkhivu Poltavskoi oblasti [Online]. Available from: <http://poltava.archives.gov.ua/>. [Accessed: 12 March 2016].

19. Ofitsiyni web-sait Derzhavnogo arkhivu Khmelnytskoi oblasti [Online]. Available from: <http://www.dahmo.gov.ua/>. [Accessed: 12 March 2016].

20. Ofitsiyni web-sait Derzhavnogo arkhivu Chernigivskoi oblasti [Online]. Available from: <http://cn.archives.gov.ua/>. [Accessed: 12 March 2016].

21. YUDINA, L. M. (2005) *Vykorystannia informatsiynykh resursiv Natsionalnogo arkhivnogo fondu Ukrainy: naukovo-metodychni zasady, napriamy ta formy* (1993 – 2004). Abstract of unpublished thesis (PhD of Historical Sciences), Ukrainskyi naukovo-doslidnyi instytut arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva, Kyiv.

Надійшла до редколегії 11.07.16

L. Bozhuk, Ph.D in History, Associate Professor
National Aviation University, Kyiv, Ukraine

INFORMATION RESOURCES AND INTERNET SERVICES IN THE ACTIVITY OF STATE ARCHIVES OF UKRAINE

The article analyzes the activity of regional state archives of Ukraine as a kind of information system that not only provides the archive fund with information but also conducts its analytical-synthetic handling, improves the obtaining of socially valuable information for the scientific and cultural spheres. Characterized are information resources and internet services in the activity of state archives of Ukraine; the author comes to conclusion that they are powerful electronic reference books which provide Ukrainian society with an unlimited access to documentary, retrospective information. The conducted analysis of annual accounts of the results of the activity of the State Archive Service of Ukraine, which are located on the web portal "Archives of Ukraine" in an electronic form and cover the period from 2010 till 2015, reveals that Ukrainian archivists comprehend the importance of bringing the activity of archives closer to the needs of society. The information obtained from the accounts allowed the author to conclude that the foreground job in the activity of state archives of Ukraine in connection with global expansion of information and introduction of the open society concept in our state is to widen the access to archival documents; that, in its turn, will give the Ukrainian society an opportunity to get more information about its historical past.

Key words: Archive, National Archive Fund, archival information resource, Internet Resource, a website archive.

УДК 94(477.4):35.071.3 "17"

А. Ганул, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ІВАНА ХОРВАТА У НОВІЙ СЕРБІЇ (1752 – 1762)

У статті висвітлені питання керівництва генерала Івана Хорвата адміністративно-територіальним утворенням Новою Сербією. Аналізуються як юридична, так і фактична сторони повноважень цієї особи на посаді командира Гусарського полку та Новосербського військового корпусу, від початку діяльності Хорвата в Новій Сербії і до його відсторонення від управління територією. Приділяється увага діловим взаєминам генерала з головним командиром поселення, комендантом фортеці Святої Єлисавети та київським генерал-губернатором. Прослідкований процес поступового розширення владних повноважень Хорвата й підпорядкування йому Новосербського козацького полку, а також створення канцелярії Новосербського корпусу. У контексті даної проблеми відстежуються почергові підвищення Хорвата у військових званнях, від полковника до генерал-поручика. Крім того, розглядаються питання, пов'язані з вербуванням генералом нових вихідців з-за кордону та їхнього переселення до Нової Сербії. На підставі опрацювання як архівних, так і опублікованих джерел та історіографії здійснена спроба виокремити з загального масиву новосербської проблематики адміністративний аспект управління провінцією безпосередньо Хорватом та розкрити його з урахуванням чинників, які вплинули на концентрацію влади в руках генерала.

Ключові слова: Іван Хорват, Нова Сербія, генерал, повноваження, Новомиргород, фортеця Святої Єлисавети.

Питання адміністративної діяльності Івана Самійловича Хорвата як керманіча Нової Сербії розроблені в історіографії найкраще з-поміж усіх інших сторін життя та діяльності генерала як на українських землях, так і поза їх межами. Цей факт є зрозумілим, зважаючи на

те, що постать І. Хорвата передусім відома завдяки зловживанням, яких він припустився під час управління поселенням балканських колоністів на Правобережній Україні. Разом з тим, як в українській, так і в зарубіжній історіографії існує обмаль публікацій, присвячених без-

© Ганул А., 2016

посередньо І. Хорвату. Адміністративний устрій Нової Сербії одним з перших в українській історичній науці докладно висвітлив ще в 1913 р. викладач Новоросійського університету в Одесі Євген Загоровський [14]. Продовжили цю роботу історики Всеукраїнської академії наук, зокрема, Наталія Полонська-Василенко [3], яка в 1930-х рр. детально займалась тематикою новосербської адміністрації у контексті історії заселення Південної України. У статті нами використані чорнові машинописи її праць, що зберігаються в особовому фонді дослідниці в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені Вернадського (ф. 42). Ці документи особливо важливі тим, що з-поміж інших джерел авторка посилювалась у роботі на матеріали фонду канцелярії Новосербського корпусу з Дніпропетровського крайового архіву, більшість з яких були втрачені під час Другої світової війни. До нашого часу зберігся тільки опис цих справ [1], який подекуди є досить розлогим і дає нам змогу посилатись у статті на окремі документи, текст яких назавжди втрачений. Враховуючи, що завданнями Н. Полонської-Василенко було висвітлення соціально-економічних процесів, що відбувались у Новій Сербії та розкриття повноважень представників вищого керівництва краю, а не акцент на постаті власне І. Хорвата, вона розглядає діяльність останнього у межах загальної системи управління на цих територіях. Те ж саме можна сказати і про сучасних авторів, які внесли вагомий внесок у дослідження новосербської проблематики, зокрема, адміністративного устрою Нової Сербії, але не ставили собі за мету присвятити публікації власне І. Хорвату. Серед їхніх робіт варто виділити, передусім, праці дослідниці історії Нової Сербії Ольги Посушко [26; 27], істориків А. Кіріпчонка [17] та Ю. Костяшова [18], довідкове видання А. Макідонова [19] та ін. У контексті комплексного дослідження діяльності сербського генерала в Російській імперії наявні роботи з даної проблематики потребують узагальнення та додаткового підкріплення джерельною базою. На відміну від праць вищезазначених авторів, завданнями нашої статті є визначення повноти влади конкретно І. Хорвата у взаємодії з іншими посадовцями на теренах Нової Сербії, а також відстеження зростання його впливу в краї впродовж усього часу перебування на посаді.

Діяльність І. Хорвата на території України розпочалась з його прибуття до Києва 10 жовтня 1751 р. на чолі першої групи сербських переселенців у кількості 218 осіб, до складу якої входили військовослужбовці з родинами та слугами [24, с. 554]. На момент переселення він ще мав чин полковника [20, с. 151; 24, с. 553], але одразу по прибутті йому було пожалуване обіцяне звання генерал-майора [24, с. 554]. Відведене переселенцям новостворене "поселення гусарських та пандурських полків", що отримало назву Нова Сербія [24, с. 582], займало значну площу на Правобережжі вздовж польського кордону від р. Синюхи до Дніпра, шириною у 20 верст. Попередні мешканці цих земель українського походження (зокрема, козаки) підлягали виселенню на території, де вони проживали раніше, з огляду на те, що у "задніпрських місцях" це населення поселилось без санкції уряду; їхні житла, відповідно до інструкції, наказано було продати новоприбулим поселенцям [24, с. 599].

Згідно з указом Сенату від 29 грудня 1751 р., в Новій Сербії була запроваджена посада головного командира. Першопочатково ним було обрано "надійну персону з генералітету", генерал-майора та лейб-гвардії майора Дмитра Чернцова, однак за наполяганням Військової колегії [24, с. 572] його, зрештою, було призначено керівником Української лінії та ландміліцького корпусу [19, с. 26]. Натомість, головним командиром Нової Сербії

відповідно до імператорського указу від 4 січня 1752 р. став генерал-майор артилерії Іван Глебов. Очевидно, що це стало невтішним фактом для І. Хорвата, який прагнув сконцентрувати всю владу в поселенні у своїх руках, тож на його прохання Сенат вже 9 січня ухвалив рішення не вказувати прізвище І. Глебова у жалуваній грамоті І. Хорвату. В свою чергу, останньому було пояснено, що заміщення посади головного командира особою з числа вищого російського офіцера є вимушеним кроком з огляду на те, що новоприбулі поселенці не знають "російських звичаїв та обрядів" [31, с. 425–427]. Зрештою, у грамоті І. Хорвату від 11 січня 1752 р. зазначалось, що "головна команда" новосербськими полками, кожен з яких мав свого командира, мала здійснюватись тими особами, яким буде доручене керівництво регулярним військом у Новій Сербії [24, с. 582]. За свідченнями учасника переселення генерал-майора Симеона Пищевича, посада головного командира запроваджувалась Сенатом "для всіляких порядків та утримання казни" [15, с. 176], тобто, його діяльність повинна була мати переважно контролюючий характер, хоча привілеї головного командира чітко прописані й не були.

Відповідно до вищезгаданої грамоти від 11 січня 1752 р., І. Хорват був довівно призначений командиром Гусарського полку. Полковництво у ньому повинно було бути спадковим: після смерті Івана керівництво полком мало перейти до його синів [24, с. 582–584]. З цього часу фактично починає свій відлік існування Новосербського військового корпусу, загальне складування яким здійснював також І. Хорват. Корпус складався з двох поселених Гусарського Хорватового та Пандурського піхотного полків, а також Новомиргородського гарнізону, створеного у грудні 1755 р. У березні 1759 р. додатково було утворено два польових гусарських полки – Македонський та Болгарський, які також підпорядковувались Новосербському корпусу. Штаб-квартирою Гусарського Хорватового полку та водночас Новосербського корпусу, а відтак і резиденцією генерала та адміністративним центром Нової Сербії, став Новомиргородський шанець [19, с. 33–37]. І. Хорват не був засновником цього населеного пункту: ще до прибуття сюди переселенців з Балкан тут, в урочищі Новий Миргород, принаймні з 1748 р. існувала слобода [7, арк. 1; 9, арк. 50], де станом на червень 1751 р. було 40 дворів, в яких проживало 363 особи (185 чоловічі та 178 жіночої статі) [8, арк. 52]. На протилежному від шанцю березі р. Велика Вись ще раніше існував козацький зимівник Тресяги, який часто помилково ототожнюють з Новомиргородом [4, арк. 3–30]. Скоріше за все, частина місцевих мешканців не була виселена І. Хорватом зі слободи і продовжувала жити тут разом з родинами, адже указ Сенату від 1 вересня 1754 р. дозволяв залишати в Новій Сербії ковалів, теслярів та інших ремісників "для примноження" таких ремесел серед новоприбулого населення [25, с. 214].

Номінально І. Хорват керував Гусарським полком з 1 січня 1752 до 4 березня 1754 р.; потім вісім місяців посаду почергово обіймали прем'єр-майор Микола Чорба та підполковник Дмитро Перич. 4 листопада того ж року І. Хорват вдруге приступив до виконання обов'язків і лишився на посаді до 19 лютого 1755 р., коли його знову змінили прем'єр-майори Костянтин Юзбаш та М. Чорба. Третя каденція І. Хорвата формально тривала з 19 серпня 1755 по 1 січня 1756 р. Відтоді Гусарським полком почергово командували капітани Федір Чорба та Олексій Константинов, підполковник Антон Хорват (син Івана Самійловича), прем'єр-майор Микола Цветинович та майор Пашкевич. Загалом І. Хорват офіційно керував полком близько трьох років, а його неповнолітній син

перебував на цій посаді півтора роки [3, арк. 28]. Варто зауважити, що все це лише офіційні дані і по суті керівництво полком весь час здійснював сам генерал.

Після прибуття на територію України І. Хорват розпочав організацію вищезгаданих полків, згодом постійно доповнюючи їх іноземними вихідцями шляхом вербування за кордоном [13, с. 112]. Перший пункт указної імператорської грамоти надавав йому право поселяти в Новій Сербії лише сербів, македонців, болгар та волохів як представників православних народів [24, с. 582]. Вже у рапорті від 3 березня 1752 р., поданому І. Хорватом київському генерал-губернатору Михайлу Леонтєву, він доповідав про прибуття до свого полку поповнення у складі 22-х рядових солдат, прапорщика, капітан-поручика та капітана, не уточнюючи їх походження [5, арк. 1]. Генерал був зацікавлений у збільшенні кількості жителів Нової Сербії будь-якою ціною і пропонував Сенату не чинити перепон вихідцям з Речі Посполитої, маючи раніше взятє перед імператрицею зобов'язання з організації чотирьох полків. Крім того, від кількості мешканців та чисельного складу цих підрозділів напряму, як офіційно, так і неофіційно залежали власні доходи І. Хорвата. Очевидно, в урядових колах вже тоді стало відомо, що генерал переманює людей з інших полків, не звертаючи увагу на національність, тому всупереч інтересам І. Хорвата йому знову нагадали про введені раніше обмеження [29, с. 55–58]. Так, 19 жовтня 1752 р. Сенатом був виданий указ "Про дозвіл селитись в Новій Сербії вихідцям лише з Молдавії, Валахії, Македонії та Сербії, а не з яких-небудь інших народів", адресований генерал-майорам І. Глебову та І. Хорвату [24, с. 716–717], однак до бажаних результатів це не призвело. Того ж року І. Хорват прийняв до себе на службу молдавського шляхтича Манолакія Замфіраковича і дозволив йому таємно привести в Нову Сербію значну кількість сербів, греків та волохів через польські території в обхід урядової бюрократичної тяганини. Такий шлях залучення до поселення нових вихідців з-за кордону генерал в подальшому використовував досить часто [23, с. 53]. М. Замфіракович служив тут у званні капітана, однак не пізніше 1755 р. з невідомих причин втік з Нової Сербії [2, арк. 39]. Виведення нових переселенців потребувало значних коштів; так, з листа генерала від 30 березня 1756 р. стає відомо, що на прийняття та доправлення з-за кордону "у відповідні місця православного віросповідання народу людей, дозволених по проекту" він мав витратити до трьох тисяч рублів з сербської суми. В іменному списку, доданому до листа, серед новоприбулих до Гусарського полку рядових трапляються переважно болгарські, рідше – сербські й молдавські імена та прізвища [6, арк. 1–5].

Прикметно, що в перші роки керівництва Новою Сербією І. Хорват ще дотримувався певної обережності в управлінні поселенням, і стосунки між ним та головним командиром І. Глебовим були відносно взаємоповажливими [14, с. 47]. Генерали повинні були спільно вирішувати ряд питань, як-то щодо будівництва фортеці Святої Єлисавети, розподілу земель у Новій Сербії та тимчасового "суду й розправи" цивільних осіб. З приводу останнього Сенат наказував обом за потреби звертатись до Київської губернської канцелярії. Що ж до військового судочинства, то це питання І. Хорват мав вирішувати самостійно згідно з військовим статутом [24, с. 589–605]; на його розсуд також повністю передавалось питання заснування шинків та торгових крамниць [24, с. 583–584]. Між обома генералами виникали непорозуміння з приводу кількості та розміру укріплених шанців, які необхідно було будувати: І. Хорват, на відміну від І. Глебова, наполягав на більшій кількості не-

великих укріплень [28, с. 27]. Також, на відміну від останнього, йому як іноземцю спочатку заборонялось вступати у дипломатичні відносини з іншими державами, хоча згодом несаможестійність І. Хорвата у зовнішній політиці та власній посольській службі стала компенсуватись інформацією з кореспонденції, що надходила до канцелярії Новосербського корпусу [35, с. 266]. У питаннях, які регулювались у Київській губернській канцелярії, генерал мав певні обмеження, адже першопочатково міг вирішувати їх тільки через І. Глебова [28, с. 41]. Оскільки загальне керівництво дипломатичними відносинами краю з Річчю Посполитою, Запорізькою Січчю, Кримським ханством та Османською імперією було прерогативою київського генерал-губернатора, І. Хорват був незадоволеним з цього приводу і намагався здобути певну самостійність від Києва, внаслідок чого реальний вплив генерал-губернатора на стан справ у Новій Сербії з часом став залежати від його авторитету [3, арк. 4–5]. Несанкціонована переписка генерала з прикордонними властями сусідніх держав, а також зі своїми агентами в Угорщині не залишалась без реакції з боку уряду та викликала підозри проти І. Хорвата. Однак пізніше Сенат дозволив йому обмежені контакти з іншими країнами в питаннях міграції та деяких інших другорядних питань, після чого той поновив листування, в тому числі і з османською владою, яке стосувалось дрібних питань прикордонного життя [17, с. 156]. Вплив генерала особливо зріс після смерті в 1753 р. київського генерал-губернатора Михайла Леонтєва, коли на цій посаді тривалий час періодично змінювались виконувачі обов'язків [28, с. 40]. Того ж року Сенат надав І. Хорвату право перейменовувати населені пункти Нової Сербії, які раніше мали похідні назви від місцевих урочищ [16, с. 186], тим самим давши йому змогу реалізувати задум по наданню шанцям сербських та угорських назв, за аналогією до поселень у Потиссі та Подунав'ї, звідки прибули переселенці (назви цих сіл досі збереглись у північних районах Кіровоградщини). Навряд чи це було пов'язано зі складом поселень, який був дуже строкатим і аж ніяк не відповідав місцю колишнього проживання їх мешканців. Метою І. Хорвата було як полегшення управління краєм та спрощення діловодства, так і, ймовірно, плани з будівництва тут укріплених шанців, що потребувало додаткового фінансування [22, с. 290–302].

З кожним роком авторитет І. Хорвата збільшувався, що відкривало генералу нові можливості для утвердження в Новій Сербії одноосібної влади, однак спричиняло постійні конфлікти з комендантами фортеці Святої Єлисавети [35, с. 268]. Сама фортеця не входила до складу Нової Сербії і не підпорядковувалась І. Хорвату, однак до середини 1750-х рр. генералку вдалось позбавитись від контролю з боку її коменданта, значно обмеживши його роль в управлінні поселенням [17, с. 157]. Підкріплювалось це тим, що у квітні 1755 р. Сенат став на бік І. Хорвата і наказав бригадиру та коменданту фортеці Олексію Глебову не втручатись у внутрішні справи новосербських полків [32, с. 339]. Свідченням зростання амбіцій генерала є його секретний лист кошовому отаману на Січ від 6 липня 1756 р. У ньому І. Хорват обурювався через те, що отаман не ставить його до відома з приводу прикордонних питань, а листується з О. Глебовим, через якого генерал і змушений був отримувати інформацію. І. Хорват нагадував отаману про те, що як у задніпрських місцях, так і власне по Новосербському корпусу і по кордону всього новосербського поселення згідно з наданим йому чином "першенствує" саме він [27, с. 25–26]. В 1756 р. у відання І. Хорвата перейшла фінансова комісія, яка до того

підпорядковувалась головному командирі. Сталось це у зв'язку з переведенням І. Глебова на іншу посаду і незаміщенням посади головного командира на тривалий час [14, с. 27], що в подальшому призвело до посилення самоуправства І. Хорвата.

25 грудня 1755 р. І. Хорват отримав звання генерал-лейтенанта [12, с. 314; 11, с. 407]. До 1757 р. він офіційно був командиром лише Гусарського полку, а вже потім отримав звання командувача всього Новосербського корпусу [3, арк. 12]. На думку О. Посулько, той факт, що генерал зміг підпорядкувати собі стільки установ та інстанцій, свідчить не лише про нечіткий характер формулювання прав та обов'язків новосербських посадовців, а й про неординарність та впливовість І. Хорвата [28, с. 46]. Його повна титулатура звучала як "Його високодостоїнність пан генерал-лейтенант, при гусарських полках Новосербського корпусу, що засновується, головний командир і першого гусарського Хорватового полку незмінний полковник Іван Самійлович Хорват" [21, с. 4]. Відсутність відповідного титулу не заважала І. Хорвату фактично керувати не лише Гусарським полком, а й Пандурським, а також завідувати обома їхніми поселеннями [14, с. 30]. Серед командувачів Пандурським полком у різний час були рідний брат і племінник генерала – підполковники Дмитро та Іван Хорвати, а також прем'єр-майори М. Чорба та Й. Цветинович, ймовірно, наближені до І. Хорвата. Попри це, командири в Пандурському полку були все ж таки більш незалежні від І. Хорвата, ніж у Гусарському, адже комісія з розслідування зловживань керівництва Нової Сербії в подальшому зробила висновки щодо серйозних порушень лише в останньому [3, арк. 28-29].

Періодом найбільшого посилення владних повноважень для генерала стали 1759–1762 рр. [28, с. 47]. Рішенням Сенату від 3 березня 1759 р. І. Хорват отримав виключне право самостійно розподіляти новоприбулих до Російської імперії переселенців по полках Нової Сербії та навіть у Словоносербію [33, с. 31–33]. Не дивлячись на те, що до кінця 1750-х рр. становище генерала стало хитким через численні звинувачення на його адресу, влада генерал-лейтенанта в самій Новій Сербії стала практично абсолютною [17, с. 158], що було пов'язано із сильною довірою Сенату до І. Хорвата, вочевидь, не безкорисливою [14, с. 28]. Сербський історик Л. Церович слушно зауважує, що здійснюючи керівництво Новою Сербією генерал по суті створив державу в державі [34, с. 192]. Щоправда, у деяких сферах, як-то зовнішня політика чи судочинство, влада І. Хорвата авторитарною так і не стала. Так, у червні 1757 р. він просив змінити порядок покарання за незначні злочини у полках, які йому підпорядковувались. У відповідь генералу порадили й надалі чинити згідно з загальноармійським статутом. Наступного разу І. Хорвату рекомендували не арештовувати людей, які не знаходились безпосередньо під його командою, але проживали на території Нової Сербії [17, с. 155].

Сенатським указом від 9 березня 1759 р. при Новомиргородському шанці було створено канцелярію Новосербського корпусу [26, с. 332], що стала інструментом генерала для зміцнення його особистої влади [17, с. 156–157]. Канцелярія підпорядковувалась відомству з вирішення цивільних справ при Сенаті; у військовому відношенні її контролювала Військова колегія [28, с. 47]. Фактичне керівництво цією установою здійснював І. Хорват [19, с. 34], він же був ініціатором її створення і внутрішнього устрою на зразок колегії. Формально канцелярію очолював головний секретар; до її складу входили шість осіб зі штаб- та обер-офіцерів. Цей адмініс-

тративний орган стояв над усіма новосербськими установами і складався з різних департаментів, які завідували військовими, прикордонними та економічними справами поселення [15, с. 404]. До канцелярії Новосербського корпусу звертались полкові канцелярії з таких питань, як розмежування земель, повернення втікачів з сусіднього Новослобідського козацького полку, асигнування коштів на будівництво мостів тощо [3, арк. 21-29]. Свідок тих подій С. Пишчевич згадує, що І. Хорват часом був присутній на розгляді справ у канцелярії і в тому разі, якщо його щось не задовольняло, міг розгніватись на секретаря і примусити його писати в документах так, як сам вважав за потрібне. До складу канцелярії входили тринадцятилітній та чотирнадцятилітній сини І. Хорвата, які ще тільки навчались грамоті, однак фактично вже підписували принесені їм до школи документи; їм же підпорядковувались усі інші чини, відібрані на канцелярські посади генералом [15, с. 404–405].

Указом Сенату ще від 4 грудня 1755 р. за проектом І. Хорвата було створено Новомиргородський гарнізон чисельністю в 100 гренадерів та 200 мушкетерів, на що генерал отримав 500 крб з новосербської суми. Разом з І. Глебовим ним було вирішено віддати гарнізону смугу земель шириною у 8 верст поза межами Нової Сербії, навпроти Новомиргородського шанцю [25, с. 484–485]. Зазіхання І. Хорвата на сусідні території були реалізовані в 1759–1760 рр., коли він відмежував землі слобід Новоархангельської, Червоної та Тишківки Новослобідського полку під Новомиргородський гарнізон. Відомо також про судову тяганину коменданта фортеці бригадира Матвія Муравйова з І. Хорватом з приводу примешування генералом частини Чорного лісу до новосербських дач без дозволу уряду [1, арк. 27 зв.-28]. Враховуючи, що постановою Сенату від 18 квітня 1760 р. мешканцям Новослобідського полку дозволялось використовувати для своїх потреб ресурси Чорного лісу з метою збереження нечислених лісових угідь на власних територіях, захоплення частини лісу спричинило скарги з боку козаків, інтереси яких захищав комендант фортеці. Через це в серпні 1751 р. Сенат запропонував І. Хорвату разом з М. Муравйовим та генерал-аншефом Петром Стрешневим спільно розібратися з даним питанням і повернути лісові угіддя та землю козакам у разі, якщо в тому виявиться для них більша потреба [26, с. 770]. Проте згоди між генералами з цього приводу не було, і в донесенні виконувачу обов'язків київського генерал-губернатора П. Стрешневу від 19 жовтня 1761 р. М. Муравйов далі скаржився, що І. Хорват, маючи в розпорядженні Новосербського корпусу третину Чорного лісу, відбирає не тільки його резерв, відведений під майбутнє будівництво, а й претендує на ту частину, що належала безпосередньо фортеці Святої Єлисавети [10, арк. 137-138].

У зв'язку з відстороненням від посади М. Муравйова, у 1762 р. під керівництвом І. Хорвата перейшов весь Новослобідський козацький полк з поселеннями на південь від Нової Сербії, що раніше перебували у відомстві коменданта фортеці. Сотники полку Мурзинський, Дик та Сіренко ще в грудні 1760 р. під приводом нестачі коштів розпочали агітацію та збір підписів за переведення полку під керівництво генерал-лейтенанта. Однак після підпорядкування Новослобідського поселення Новомиргороду ситуація тамтешнього населення не покращилась; більше того, І. Хорват обклавав козаків новими податками по 5-10 копійок з кожного, нібито на потреби канцелярії. Також після переведення полку в своє розпорядження він почав вимагати від нового ко-

мандира Новослобідського полку (з 1761 р. ним став Яким Литвинов) відомості про становище в полку, кількість населення, козацької старшини, козаків, підпомічників, міщан та розкольників, а також доручив інженер-полковнику Людвігу Менцеліусу терміново скласти карту всіх слобід із зазначенням кількості дворів та землі. Це відбувалося з метою створення "диспозиції" та розмежування земель у полку на кшталт Нової Сербії. Контроль за виконанням Я. Литвиновим доручення І. Хорват поклав на голову канцелярії Новосербського корпусу, підпорядковану йому ж; гарнізонній канцелярії, натомість, було заборонено втручатися у полкові справи [3, арк. 34-36]. Необхідність проведення розмежування полку на сотні за прикладом новосербських рот була визначена указом від 14 серпня 1761 р., але тоді Сенат давав відповідні вказівки ще М. Муравйову [26, с. 770]. Новослобідський полк перебував у підпорядкуванні І. Хорвата недовго, адже восени 1762 р. його було виведено з-під команди генерала [1, арк. 144 і зв.]. У цей час І. Хорват вже перебував під слідством, а невдовзі його було остаточно відсторонено від усіх посад.

Наостанок варто внести ясність у питання, пов'язане з ймовірним пожалуванням І. Хорвату звання генерал-поручика в останні роки його управління Новою Сербією, адже саме так він згадується у всіх джерелах та літературі, коли мова йде про його подальше засудження та заслання. У статті, присвяченій особі генерала, російський дослідник Ю. Костяшов зазначає, що І. Хорват нібито отримав чин генерал-поручика в 1759 р. [18, с. 36]. Однак у протоколах засідань Сенату нам не вдалось знайти жодних записів, пов'язаних з пожалуванням І. Хорвату такого звання впродовж цього року [12, с. 391-419]. "Російський біографічний словник", натомість, датує цю подію ще 25 жовтня 1755 р. і пов'язує її з винагородою І. Хорвату за формування окремого гусарського полку напередодні Семилітньої війни [30, с. 412]. Очевидно, у написанні дати допущена друкарська помилка, і мова йде про пожалування йому звання генерал-лейтенанта 25 грудня того ж року. Деякі з передбачених "Табелем про ранги" чинів у Російській імперії прижились не одразу, і на практиці замість генерал-лейтенанта часто вживалось військове звання генерал-поручика [36, с. 147]. Аналіз джерельної бази засвідчує, що в 1759-1762 рр. позначення чинів генерал-лейтенанта та генерал-поручика щодо І. Хорвата використовувались паралельно; однак після 1762 р. зустрічаємо вже тільки звання генерал-поручика. Є підстави вважати, що за таких умов могло мати місце прирівняння у званнях генерал-лейтенантів до генерал-поручиків, адже, наприклад, 14 квітня 1759 р. генерал-майорів, що перебували на фронті Семилітньої війни, переводили вже одразу в чини генерал-поручиків [12, с. 400].

Як бачимо, обсяг прерогатив І. Хорвата в управлінні Новою Сербією не був сталим впродовж існування цього утворення і поступово збільшувався з середини 1750-х рр. Передумови для цього по суті були створені російським урядом ще на початку існування поселення, коли Сенат почав свідомо йти на поступки генералу, задовольняючи його амбіції, і не до кінця розмежовував повноваження командира Новосербського військового корпусу та головного командира Нової Сербії. Звичайно, тут відіграв роль і особистісний чинник. Якщо співпрацю І. Хорвата з І. Глебовим в цілому можна охарактеризувати як вдалу, то його стосунки з комендантами фортеці Святої Єлисавети були напруженими і часто навіть конфліктними. У той час, коли згідно з указними документами функції генерала по управлінню територі-

єю попри помітне їх розширення все ж залишались обмеженими в деяких питаннях, як-то внаслідок запровадженого двовладдя чи регулювання київським генерал-губернатором відносин краю з сусідніми державами, в дійсності генерал підпорядкував собі чимало інституцій і створив підґрунтя для власного самоуправства, скориставшись періодом послабленої влади імперських посадовців у регіоні та покровительством з боку представників вищих урядових кіл.

Список використаних джерел

1. Державний архів Дніпропетровської області, м. Дніпро, ф. 1684, оп. 2, спр. 122, 206 арк.
2. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, м. Київ, ф. IX, спр. 151.
3. Там само, ф. 42, спр. 267, 51 арк.
4. Центральний державний історичний архів України, м. Київ, ф. 59, оп. 1, спр. 1805.
5. Там само, ф. 59, оп. 1, спр. 2146, 1 арк.
6. Там само, ф. 59, оп. 1, спр. 2817, 14 арк.
7. Там само, ф. 64, оп. 1, спр. 447, 1 арк.
8. Там само, ф. 127, оп. 1020, спр. 1820, 80 арк.
9. Там само, ф. 127, оп. 1024, спр. 632, 73 арк.
10. Там само, ф. 759, оп. 1, спр. 93.
11. Азбучный указатель имен русских деятелей, имеющих быть помещенными в "Биографический словарь", издаваемый Императорским Русским историческим обществом. Ч. 2 / печатан под наблюдением Г. Ф. Штендмана // Сборник Императорского Русского исторического общества. – СПб.: Типография Н.А. Лебедева, 1888. – Т. 62. – 838 с.
12. Баранов П. Опись высочайшим указам и повелениям, хранящимся в Санкт-Петербургском Сенатском Архиве за XVIII век / П. Баранов. – СПб.: Типография Правительствующего Сената, 1878. – Т. 3: (1740 – 1762). – 513 с.
13. Греков В. Краткая история Новосербского корпуса / В. Греков // Джерела з історії Південної України. – Запоріжжя: [б. в.], 2005. – Т. 7: Канцелярія Новосербського корпусу / Упоряд. В. Мільчев, О. Посуцько. – С. 112-113.
14. Загоровский Е. Славянская колонизация Новороссии в XVIII веке. Сербские военные поселения / Е. Загоровский – К.: [б. в.], 1913. – 59 с.
15. Известие о походе Симеона Степановича Пищевича. 1731 – 1783 / Под ред. Н.А. Полова. – М.: Университетская типография, 1884. – 561 с.
16. Карпенко Ю.А. Инославянские компоненты в топонимической системе юга Украины / Ю. А. Карпенко, Г. П. Сергеев, А. К. Смольская, В. А. Колесник // Слов'янське мовознавство: Доповіді XI Міжнародного з'їзду славістів (31 серпня – 7 вересня 1993 р., Братислава, Словацьчина). – К.: Наукова думка, 1993. – С. 185-200.
17. Кирпиченко А.И. Сербские поселения на Украине в середине XVIII века / А. И. Кирпиченко. – СПб.: Нестор, 2007. – 222 с.
18. Костяшов Ю.В. Генерал Иван Хорват – сербский авантюрист на русской службе (вторая половина XVIII века) / Ю. В. Костяшов // Славяноведение. – 2012. – № 2. – С. 34-41.
19. Макидонов А.В. Персональный состав административного аппарата Новороссии XVIII века / А. В. Макидонов. – Запорожье: Просвіта, 2011. – 336 с.
20. Общий гербовник дворянских родов Всероссийской империи, начатый в 1797 году: [в 10-ти ч.]. – СПб.: [б. в.], 1801. – Ч. 6. – 160 л.
21. Пашутин А.Н. Исторический очерк г. Елисаветграда / А. Н. Пашутин. – Елисаветград: Лито-типография Бр. Шполянских, 1897. – 311 с.
22. Пивовар А.В. Поселення задніпрянських місць до утворення Нової Сербії в документах середини XVIII століття / А. В. Пивовар. – К.: Академперіодика, 2003. – С. 290-302.
23. Пірко В.О. Заселення і господарське освоєння Степової України в XVI-XVIII ст. / В. О. Пірко. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. – 224 с.
24. Полное собрание законов Российской империи. Собрание первое (1649 – 1825) / Под. ред. М. М. Сперанского. – СПб.: Типография II Отд. Собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1830. – Т. 13: (1749 – 1753). – 957 с.
25. Полное собрание законов Российской империи. Собрание первое (1649 – 1825) / Под. ред. М. М. Сперанского. – СПб.: Типография II Отд. Собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1830. – Т. 14: (1754 – 1757). – 862 с.
26. Полное собрание законов Российской империи. Собрание первое (1649 – 1825) / Под. ред. М. М. Сперанского. – СПб.: Типография II Отд. Собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1830. – Т. 15: (1758 – 28 июня 1762). – 1050 с.
27. Посуцько О.М. Взаємовідносини Запорозької Січі з Новою Сербією та Слов'яносербією / О. М. Посуцько // Південна Україна XVIII – XIX століття. Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. – Запоріжжя: РА "Тандем-У", 1996. – Вип. 1. – С. 21-26.
28. Посуцько О.М. Історія Нової Сербії та Слов'яносербії / О. М. Посуцько. – Запоріжжя: РА "Тандем-У", 1998. – 80 с.

29. Рудяков П. "В службу и вечное подданство...": Сербские поселения Новая Сербия и Славяносербия на украинских землях (1751–1764) / П. Рудяков. – К.: АртЭк, 2001. – 122 с.
30. Русский Биографический словарь / Печ. под набл. А. А. Половцова. – СПб.: Типография В. Безобразова, 1901. – Т. 21. – 521 с.
31. Сенатский архив. – СПб.: Сенатская типография, 1897. – Т. 8. – 746 с.
32. Сенатский архив. – СПб.: Сенатская типография, 1901. – Т. 9. – 712 с.
33. Сенатский архив. – СПб.: Сенатская типография, 1904. – Т. 11. – 483 с.
34. Церовић Љ. Јован Хорват – вођ прве сеобе срба у Руско царство / Љ. Церовић // Сеоба срба у Руско Царство половином 18 века: зборник радова са Међународног научног скупа у Новом Саду, 7-9. Маја 2003 / [главни уредник, С. Лалић]. – Нови Сад: Српско-украјинско друштво, 2005. – С. 183-195.
35. Чумак О. До історії діяльності канцелярії Новосербського корпусу / О. Чумак // Сеоба срба у Руско Царство половином 18 века: зборник радова са Међународног научног скупа у Новом Саду, 7-9. Маја 2003 / [главни уредник, С. Лалић]. – Нови Сад: Српско-украјинско друштво, 2005. – С. 265–270.
36. Шепелев Л.Е. Чиновный мир России: XVIII – начало XX в. / Л. Е. Шепелев. – СПб.: Искусство-СПб, 1999. – 479 с.

References

- Derzhavnyi arkhiv Dnipropetrovskoi oblasti, Dnipro, fond 1684, opys 2, sprava 122, 206 arkushiv.
- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, Kyiv, fond IX, sprava 151.
- Ibid, fond 42, sprava 267, 51 arkush.
- Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, Kyiv, fond 59, opys 1, sprava 1805.
- Ibid, fond 59, opys 1, sprava 2146, 1 arkush.
- Ibid, fond 59, opys 1, sprava 2817, 14 arkushiv.
- Ibid, fond 64, opys 1, sprava 447, 1 arkush.
- Ibid, fond 127, opys 1020, sprava 1820, 80 arkushiv.
- Ibid, fond 127, opys 1024, sprava 632, 73 arkush.
- Ibid, fond 759, opys 1, sprava 93.
- SHTENDMAN, G. F. (ed.) (1888) *Azbuchnyi ukazatel imen russkikh deiatelej, imeiushchih byt pomeshchennymi v "Biograficheskij slovar", izdavaemyj Imperatorskim Russkim istoricheskim obshchestvom. Part 2. In: Sbornik Imperatorskogo Russkogo istoricheskogo obshchestva. Vol. 62. Saint Petersburg: Tipografiya N. A. Lebedeva.*
- BARANOV, P. (1878) *Opis vysochajshym ukazam i povelieniam, khranyashimsya v Sankt-Peterburgskom Senatskom Arhive za XVIII vek. Vol. 3. Saint Petersburg: Tipografiya Pravitelstvuiushhego Senata.*
- GREKOV, V. (2005) *Kratkaya istoriya Novoserbskogo korpusa. In: V. Milchev, O. Posunko, eds. Dzhherela z istorii Pivdennoi Ukrainy. Vol. 7: Kanceliariia Novoserbskogo korpusu. Zaporizhzhia: [s. n.].*
- ZAGOROVSKIY, E. (1913) *Slavianskaya kolonizatsiya Novorossii v XVIII veke. Serbskij voennye poseleniya. Kyiv: [s. n.].*
- POPOV, N. A. (ed.) (1884) *Izvestie o pohozhdenii Simeona Stepanovicha Pishchevicha. 1731 – 1783. Moscow: Universitetskaya tipografiya.*
- KARPENKO, Yu. A. et al. (1993) *Inoslavianskie komponenty v toponimicheskoy sisteme yuga Ukrainy. In: Slovianske movoznavstvo: Dopovidi XI Mizhnarodnoho zizdu slavistiv (31 August – 7 September 1993, Bratislava, Slovachchyna). Kyiv: Naukova dumka, 185-200.*

- KIRPECHENOK, A. I. (2007) *Serbskie poseleniya na Ukraine v seredine XVIII veka. Saint Petersburg: Nestor.*
- KOSTIASHOV, Yu. V. (2012) *General Ivan Horvat – serbskij avanturist na russkoj sluzhbe (vtoraya polovina XVIII veka). Slavyanovedenie. 2, 34-41.*
- MAKIDONOV, A. V. (2011) *Personalnyj sostav administrativnogo apparata Novorossii XVIII veka. Zaporozhe: Prosvita.*
- ANON (1801) *Obshchij gerbovnik dvoryanskikh rodov Vserossijskoj imperii, nachatyj v 1797 godu: [in 10th vol.]. Vol. 6. Saint Petersburg: [s. n.].*
- PASHUTIN, A. N. (1897) *Istoricheskij ocherk goroda Elisavetgrada. Elisavetgrad: Lito-tipografiia Bratiev Shpolianskih.*
- PYVOVAR, A. V. (2003) *Poselennia zadniprianskykh mists do utvorennia Novoi Serbii v dokumentakh seredyny XVIII stolittia. Kyiv: Akadempriodyka.*
- PIRKO, V. O. (2004) *Zaselennia i hospodarske osvoinnia Stepovoi Ukrainy v XVI – XVIII stolittiah. Donetsk: Skhidnyi vydavnychiy dim.*
- SPERANSKIY, M. M. (ed.) (1830) *Polnoe sobranie zakonov Rossijskoj imperii. Sobranie pervoe (1649 – 1825). Vol. 13: (1749 – 1753). Saint Petersburg: Tipografiia II Otdeleniya. Sobstvennoi Ego Imperatorskogo Velichestva Kanceliarii.*
- SPERANSKIY, M. M. (ed.) (1830) *Polnoe sobranie zakonov Rossijskoj imperii. Sobranie pervoe (1649 – 1825). Vol. 14: (1754 – 1757). Saint Petersburg: Tipografiia II Otdeleniya. Sobstvennoi Ego Imperatorskogo Velichestva Kanceliarii.*
- SPERANSKIY, M. M. (ed.) (1830) *Polnoe sobranie zakonov Rossijskoj imperii. Sobranie pervoe (1649 – 1825). Vol. 15: (1758 – 28 June 1762). Saint Petersburg: Tipografiia II Otdeleniya. Sobstvennoi Ego Imperatorskogo Velichestva Kanceliarii.*
- POSUNKO, O. M. (1996) *Vzaimovidnosyny Zaporozkoi Sichy z Novoiu Serbieiu ta Slovianoserbieiu. Pivdenna Ukraina XVIII–XIX stolittia. Zapysky naukovy-doslidnoi laboratorii istorii Pivdennoi Ukrainy Zaporizkoho derzhavnoho universytetu. 1, 21-26.*
- POSUNKO, O. M. (1998) *Istoriia Novoi Serbii ta Slovianoserbii. Zaporizhzhia: "Tandem-U".*
- RUDIAKOV, P. (2001) *"V sluzhbu i vechnoe poddanstvo...": Serbskie poseleniya Novaya Serbiya i Slavianoserbiya na ukrainских zemlyakh (1751 – 1764). Kyiv: ArtEk.*
- POLOVTSOV, A. A. (ed.) (1901) *Russkii Biograficheski slovar. Vol. 21. Saint Petersburg: Tipografiia V. Bezobrazova.*
- Senatskij arhiv* (1897). Vol. 8. Saint Petersburg: Senatskaya tipografiya.
- Senatskij arhiv* (1901). Vol. 9. Saint Petersburg: Senatskaya tipografiya.
- Senatskij arhiv* (1904). Vol. 11. Saint Petersburg: Senatskaya tipografiya.
- CEROVIĆ, L. (2005) *Jovan Horvat – vođ prve seobe srba u Rusko carstvo. In: S. Lalić, ed. Seoba Srba u Rusko carstvo polovinom 18. veka: zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa u Novom Sadu, May 2003. Novi Sad: Srpsko-ukrajinsko društvo, 183-195.*
- CHUMAK, O. (2005) *Do istorii dijalnosti kantseliarii Novoserbskogo korpusu. In: S. Lalić, ed. Seoba Srba u Rusko carstvo polovinom 18. veka: zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa u Novom Sadu, May 2003. Novi Sad: Srpsko-ukrajinsko društvo, 265-270.*
- SHEPELEV, L. E. (1999) *Chinovnyj mir Rossii: XVIII – nachalo XX veka. Saint Petersburg: Iskustvo-SPB.*

Надійшла до редколегії 11.07.16

A. Hanul, Ph.D. student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE IVAN HORVAT'S ADMINISTRATIVE POWER IN THE NEW SERBIA (1752 – 1762)

The article highlights issues of the Ivan Horvat's leadership over the administrative-territorial formation of the New Serbia. We analyze in this paper the juridical and factual aspects of his personal power as a commander of the Hussar Regiment and New Serbian Military Corps, from the beginning of Horvat's activity in the New Serbia until his dismissal from control of the territory. Attention is paid to the general's agreements with the main commander of the settlement, commandants of the Saint Elizabeth Fortress and the Kyiv governor-general. We follow the process of the gradual extension of Horvat's authority and subordination to him the New Sloboda Cossack Regiment, as well as the establishment of the Chancery of New Serbian Corps. In this context, we also consider the reaching by the military ranks from colonel to lieutenant-general taking turns by Horvat. Furthermore, there are examined issues relating to the recruiting of newcomers from abroad and relocation them to New Serbia. Based on processing of the archival documents as well as published sources and historiography, we have attempted to separate the administrative aspect of the direct Horvat's governance in the province from a total array of the the New Serbia issues, and disclose this issue taking into consideration the factors that affected the concentration of authority in the hands of general.

Keywords: Ivan Horvat, New Serbia, general, powers, Novomyrhorod, Saint Elizabeth Fortress.